

Verschillende rollen van de vakleerkracht op De Haagse Scholen

Voormalig gymleerkracht in het basis-, voortgezet, en speciaal onderwijs en didactiekdocent op de Halo, Rob Smit, geeft vanuit zijn huidige functie als coördinator bewegingsonderwijs bij het Haags openbaar onderwijsbestuur (stichting De Haagse Scholen) en bestuurslid bij stichting I.O.O. (Internationale OnderwijsOntwikkeling) inzage in de rollen die een vakleerkracht vervult binnen de stichting De Haagse Scholen.

TEKST ROB SMIT

De stichting De Haagse Scholen omvat 52 primair onderwijs scholen waar 71 enthousiaste gymleerkrachten, in leeftijd variërend van 24 tot 64 jaar, dagelijks zorgen voor een gedifferentieerd aanbod van zowel lesinhouden als overige school- en sport gebonden activiteiten. De 52 scholen zijn verdeeld over alle wijken van Den Haag en ongeveer de helft van die 52 scholen bevindt zich in de z.g. 'krachtwijken'. Het bewegingsonderwijs op de 52 scholen is flink in beweging. Uiteraard vertoont het werk van de vakleerkracht overeenkomst maar daarnaast is er ook diversiteit in het werk dus in de rollen van de vakleerkracht. Deze diversiteit is mede afhankelijk van de visie van de school, de populatie leerlingen en de plek van de school in de stad. Nu ga ik wat dieper in op de overeenkomsten en verschillen in taken/rollen van de vakleerkrachten.

▼
Collega's tijdens de nascholing

Overeenkomsten

De overeenkomsten komen naar voren onder andere in het geven van wekelijks minimaal tweemaal bewegingsonderwijs aan de groepen 3 t/m 8, het volgen van de nascholingscursus EHBO, het bijwonen van vakgroep bijeenkomsten welke door het bestuur georganiseerd worden en het invullen van de resultaten van de MQ (Motorische Quotiënt) test. Daarnaast zijn alle vakleerkrachten via de school geabonneerd op de site 'Gymspiratie'. Naast deze overeenkomsten is er ook een aantal verschillen.

Diversiteit

- Op ongeveer een derde van de scholen wordt door de vakleerkracht lesgegeven aan de kleuters, op één school is er peutergym.
- Op een aantal scholen is wekelijks drie keer bewegingsonderwijs, op de Houtrustschool vier keer en op de Blokpoelschool, onze speciaal onderwijs school (ZMOK), hebben de leerlingen elke dag gym.
- Voor het aanbieden van het naschoolse sportprogramma kan de vakleerkracht op de school via een rijks- en gemeentelijke subsidie van twee tot tien uur extra worden aangesteld (twee uur per dag). Deze uren worden buiten de reguliere lestijden om ingezet. Voor de helft van het aantal uren verzorgt de vakleerkracht de lessen zelf. De andere helft wordt verzorgd door een 'jeugdsportcoördinator': een werknemer van stichting werkgevers sport Den Haag die voor tien uur (de helft van zijn/haar werkzaamheden) specifieke sportlessen verzorgt op de scholen in Den Haag en voor de andere helft bij een vereniging is aangesteld ter ondersteuning.

▲
*Plezier tijdens
de activiteiten*

- Een aantal van de twee tot tien boven-aangegeven uren kan worden ingezet voor de aanpak van motorische achterstanden of de aanpak van overgewicht/inactiviteit bij leerlingen (club extra en WoWijs-'workoutwijs in jouw stijl', een programma wat zich richt op een gezonde leefstijl voor kinderen).
- In een aantal wijken in Den Haag is een vakleerkracht bewegingsonderwijs aangesteld als 'clustercoördinator'. Deze verzorgt het naschools sportaanbod voor een aantal scholen tezamen. Drie coördinatoren doen dit vanuit een vaste locatie: een sporttuin. Kinderen van de scholen die aangesloten zijn komen voor het aanbod naar een centrale plek (een sporttuin: sporttuin Schilderswijk, sporttuin Duindorp en sporttuin Moerwijk) of volgen dit gezamenlijk gerealiseerde sportaanbod op de eigen school (BST, SCOOL). Naast de activiteiten voor de basisschooljeugd regelt deze coördinator in samenwerking met de afdeling sport van de gemeente Den Haag ook het sporten in de wijk voor andere doelgroepen.

De bovenschoolse coach is een 'jonge oud-gymdocent' die voor dit coachwerk een speciale opleiding heeft gevolgd

- Op zeven scholen geeft de gymleerkracht les als 'taalkrachtige vakleerkracht'. Met de kennis opgedaan vanuit een cursus wordt het beweegaanbod gekoppeld aan het aanleren van de juiste betekenis van woorden en zinnen per leeftijdsgroep.
- Vakleerkrachten zijn op school naast het geven van de reguliere gymlessen ook de coördinator Leer-kansen profiel, de coördinator gezonde school, coördinator pauzesport, coördinator veilig leren fietsen en/of coördinator van de veilige school.

- Opleidingen als MRT en de cursussen gedragsspecialist en Rots en Water geven de vakleerkracht de mogelijkheid om met deze expertise de visie van de school in de praktijk vorm te geven en te borgen.
- Een aantal vakleerkrachten is in het bezit van een dubbele bevoegdheid en werkt een aantal dagen in de gymzaal en staat daarnaast in een klaslokaal.

Deze opsomming geeft een goed beeld van de mogelijke complexiteit van de verschillende taken/rollen van de vakleerkracht. Mede door deze brede aanpak en de wijze waarop onze vakleerkrachten hiermee om gaan zijn we enorm trots op al onze vakleerkrachten. Mede door de vakleerkrachten zijn er in het verleden twee Haagse scholen verkozen tot sportiefste school van Nederland (basisschool Anne Frank en basisschool de Springbok) en zijn dit jaar de eerste en tweede prijs van de verkiezing van sportiefste school van Den Haag gegaan naar twee scholen behorende bij ons bestuur (basisschool de Zonnebloem en de Houtrustschool). En ook is de speciaal onderwijsschool de Piramide (mytyschool) eerste geworden in de categorie sportiefste SO-school van Den Haag.

Begeleiding nieuwe collega's

Mede door de complexiteit in taken en rollen (zowel bij de overeenkomsten als de diversiteit) is een belangrijk thema vanuit de school en het bestuur de begeleiding van de vakleerkrachten. Als een vakleerkracht komt werken bij de Haagse scholen start allereerst een tweejarig coachtraject. Dit traject wordt ingericht in samenwerking met de bovenschoolse gymcoach en omvat een gezamenlijke startbijeenkomst, individuele begeleidingstrajecten en een slotbijeenkomst. De bovenschoolse coach is een 'jonge oud-gymdocent' die voor dit coachwerk een speciale opleiding heeft gevolgd. Naast de coaching wordt de nieuwe vakleerkracht ook tijdens het eerste jaar driemaal beoordeeld door de directie van de school waarbij de inhoudelijke informatie van een bezoek van de coördinator bewegingsonderwijs wordt meegenomen. Zo worden dit beoordelingen van de coördinator bewegingsonderwijs en de directie van de school gezamenlijk. Na de eerste twee jaar wordt de docent meegenomen in de reguliere beoordelingscyclus van de school en kan zowel de directie van de school als de vakleerkracht zelf contact opnemen met de coördinator ter informatie en ondersteuning.

Onze toekomstverwachtingen

De Haagse vakleerkracht bewegingsonderwijs van de toekomst zal, naast het bezitten van de basiscompetenties, nieuwsgierig moeten zijn en zijn/haar unieke kwaliteiten, breed en gedifferentieerd moeten kunnen inzetten

voor het juiste aanbod op de school waar hij/zij werkzaam is. Omdat we graag de verschillende kwaliteiten van onze vakleerkrachten willen benutten werken ze veel samen om daar gezamenlijk beter van te worden. Dat klinkt goed en logisch maar daar is zeker veel werk voor nodig van de mensen zelf en het bestuur. Ook andere belanghebbenden zoals opleidingen, gemeentes en het rijk hebben hier natuurlijk invloed op. Eén van onze speerpunten is dat we ontwikkelingen van innovatieve, waardevolle materialen, methodes en lesgeefstijlen op de voet blijven volgen.....en de bewezen goede zaken willen behouden. Materialen als een nieuw ontwikkelde beweegmuur, elektrisch bedienbare wand- en plafondmaterialen (klimramen, hijsunits, wandtrampoline) en meer verschillende maten turnblokken zijn hiervan voorbeelden. Daarnaast wordt constant onderzocht of onze basisplanning (momenteel werken we met het Basisdocument) nog wel voldoet als uitgangspunt. Het belangrijkste is dat alle mogelijke aanpassingen voor de individuele vakleerkracht als een verbetering moeten voelen en een meerwaarde moeten hebben voor het lesaanbod. De volgende vraag dient zich hierbij aan: zijn de opleidingen toegerust om de rol van 'complete, nieuwsgierige docent' die hierboven geschetst is, vorm te geven binnen het curriculum? Is de student voldoende toegerust met kennis en vaardigheden en heeft die student er oog voor dat startbekwaamheid aangeeft dat er daarna in de praktijk nog heel veel werk te verzetten is en ervaring is op te doen om alle mogelijke rollen en taken in het werkveld goed te vervullen? Vanwege de diversiteit in het werkveld en dus diversiteit in taken en rollen zou een LIO-traject een mogelijkheid zijn om enerzijds ervaring in het werkveld op te doen en anderzijds

in aanraking te komen met de verschillende rollen en taken die op de verschillende scholen gevraagd worden van de vakleerkrachten.

Kunnen wij als Haagse Scholen de student verleiden tot een intensieve onderwijsstage, een LIO-traject van 30 punten. Dit zou een verrijking voor de student zijn en ook een goede voorbereiding op de complexiteit van het werkveld (verschillende taken en rollen). De student ervaart dan binnen een veilige setting wat het betekent om in de praktijk te staan en ontdekt en/of verbreedt zijn/haar talenten. Een vergoeding in de vorm van een salaris vanuit gemeente of bestuur zou hier tegenover kunnen staan.

Een andere vraag is: wat is de inbreng van het Rijk en de gemeentes in de toekomst van het bewegingsonderwijs? Het aantal maal dat wekelijks bewegingsonderwijs gegeven wordt door een vakleerkracht bij De Haagse Scholen is minimaal twee. Of een school hier meer tijd voor wil opnemen is op dit moment nog afhankelijk van de schoolvisie. Zoals bekend is, gaan er landelijk stemmen op om het aantal lessen bewegingsonderwijs standaard op te hogen naar drie (het onlangs ingediende wetsvoorstel van de SP, red.). In de gemeente Den Haag is hier, gezien het al benoemde sportaanbod via gemeentelijke subsidies, in eerste instantie geen behoefte aan. De focus ligt momenteel op het aanbieden van goed bewegingsonderwijs aan het jonge kind (kleutergym door een vakleerkracht). Voor de toekomst ligt hier volgens ons de grootste kans: vakkundige lessen door de vakleerkracht voor de jongste doelgroep. Wil je mede een sportieve, sociale en gezonde leefstijl nastreven en zo vroeg mogelijk overgewicht en/of inactiviteit voorkomen en bestrijden dan is kwalitatief goed bewegingsonderwijs aan deze jongste doelgroep de eerste prioriteit.

Links

www.sporttuinschilderswijk.nl,
www.sporttuinduindorp.nl,
www.sporttuinmoerwijk.nl,
www.scool.nu, www.degymsaal.nl

Velzen, van, T. (2016) 'Trots op het woord schijnbeweging', Lichamelijke Opvoeding Magazine 3

Foto's

Sebastiaan Nederhoed

Contact

r.smit@dehaagsecholen.nl

Kernwoorden

rollen en taken vakleerkracht; vakkundig bewegingsonderwijs.

